

PREDLOG
EVA: 2017-2330-0060
SKRAJŠANI POSTOPEK

ZAKON

O SPREMENBAH IN DOPOLNITVI ZAKONA O KMETIJSKIH ZEMLJIŠČIH

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Sredstva, zbrana iz odškodnin zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč, se po veljavnem zakonu lahko koristijo za pripravo strokovnih podlag za določitev trajno varovanih kmetijskih zemljišč in izvedbo ukrepov kmetijske zemljiške politike. Ti ukrepi so odpravljanje zaraščenosti in izvedba agrarnih operacij, poleg tega se sredstva lahko namenijo tudi za nakup kmetijskih zemljišč, ki ga izvaja Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS.

Sredstva, zbrana iz odškodnin zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč, se zbirajo na posebno namensko proračunsko postavko. V zadnjih letih se gradijo večji infrastrukturni objekti (HE Brežice, HE Mokrice, projekt Magna Nukleus...), ki so umeščeni na kmetijska zemljišča z visokim proizvodnim potencialom. Temu primerno se je povečal tudi priliv na omenjeno namensko proračunsko postavko.

Leta 2017 so bile sprejete pravne podlage za pripravo strokovnih podlag za določitev trajno varovanih kmetijskih zemljišč, zato se predvideva, da se bodo prve strokovne podlage začele pripravljati leta 2018. Iz odškodnin zaradi spremembe namembnosti se financira tudi ukrep odprave zaraščanja na kmetijskih zemljiščih.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano želi poleg navedenih vsebin s predlogom Zakona o spremembah in dopolnitvi Zakona o kmetijskih zemljiščih (v nadaljnjem besedilu: predlog zakona) razširiti nabor ukrepov kmetijske zemljiške politike, s čimer bo omogočena celovita izvedba zemljiških operacij, predvsem namakanja. Dosedanja ureditev omogoča financiranje izgradnje in posodobitve namakalnih sistemov, ki pa brez ustreznega vodnega vira ne morejo delovati. Zato predlog zakona omogoča tudi porabo sredstev, zbranih iz odškodnin zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč za gradnjo, sanacijo in posodobitev vodnih zadrževalnikov. Pri tem pa morata biti izpolnjena dva ključna pogoja: da je vodni zadrževalnik v državni lasti, in da je vsaj delno namenjen namakanju kmetijskih zemljišč.

Poleg tega se lahko namenska sredstva namenijo tudi za pripravo drugih strokovnih podlag s področja kmetijske zemljiške politike in varstva kmetijskih zemljišč.

Drugi del predloga zakona je namenjen poenostavitvi prenosa lastnine državnih namakalnih sistemov na lokalne skupnosti. Namakalni sistemi, ki so v državni lasti, so bili večinoma zgrajeni pred več kot 30 leti. Ob uvedbi namakalnih sistemov se služnosti niso urejale in lastniki zemljišč posebnih soglasij niso podpisali. Za te namakalne sisteme so pridobljena gradbena dovoljenja, za nekatere sisteme tudi uporabna dovoljenja. Danes so ti sistemi dotrajani in potrebni obnove,

lastniška struktura pa se je v tem obdobju močno spremenila.

Dosedanja ureditev je predvidevala podpis pogodbe o prenosu lastnine državnega namakalnega sistema na lokalne skupnosti med ministrstvom, pristojnim za kmetijstvo, lokalno skupnostjo in vsemi lastniki zemljišč, po katerih poteka namakalni razvod.

V praksi se je izkazalo, da so državni namakalni sistemi površinsko veliki, poleg tega je namakalni razvod večinoma močno razvejan in poteka po številnih kmetijskih zemljiščih. Posledično se je pridobivanje podpisov lastnikov vseh zemljišč, po katerih poteka namakalni razvod, izkazalo za nemogoče. S poenostavitvijo se olajša prenos lastnine, upravljanja in vzdrževanja državnih namakalnih sistemov na lokalne skupnosti, če te izkažejo interes za prevzem državnih namakalnih sistemov.

Za lastnike kmetijskih zemljišč oziroma uporabnike namakalnega sistema sprememba v praksi ne pomeni poslabšanja njihovega položaja, saj je občina tako kot država subjekt javnega prava, od katerega se pričakuje gospodarno in pregledno poslovanje.

Vlada RS je 24. 8. 2017 sprejela Načrt razvoja namakanja in rabe vode za namakanje v kmetijstvu do leta 2023 in Program ukrepov za izvedbo načrta razvoja namakanja in rabe vode za namakanje v kmetijstvu do leta 2023, v katerem so po posameznih namakalnih območjih predvidene tudi tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, tako obstoječih lokalnih kot državnih namakalnih sistemov, ki jih lokalne skupnosti na podlagi izkazanega interesa prevzamejo v last, upravljanje in vzdrževanje.

Pogoj za gradnjo novih lokalnih namakalnih sistemov je podpis pogodbe o namakanju med lastnikom kmetijskega zemljišča in lokalno skupnostjo. Lastnik kmetijskega zemljišča se s pogodbo strinja z uvedbo namakalnega sistema in se zaveže, da bo kril vse stroške, ki nastanejo v zvezi z delovanjem namakalnega sistema. Navedeno je še, da lahko lokalna skupnost za tehnološke posodobitve lokalnih namakalnih sistemov pridobi tudi druga sredstva.

Za državne namakalne sisteme, namakalne sisteme, ki so postali lokalni na podlagi spremembe Zakona o kmetijskih zemljiščih leta 2016, in namakalne sisteme, ki so jih lokalne skupnosti prevzele od države, v prehodnem obdobju velja dosedanja ureditev financiranja upravljanja in vzdrževanja. Izvede se vsakoletna odmera nadomestila za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov, ki se odmeri vsem lastnikom zemljišč v sorazmerju s površino kmetijskega zemljišča, ki je vključeno v območje namakalnega sistema.

Za te sisteme je po dosedanji ureditvi predvideno prehodno obdobje za prehod na novi sistem zaračunavanja stroškov, ki bo temeljil na podpisanih pogodbah o namakanju. Prehod na novi sistem zaračunavanja stroškov je po dosedanji ureditvi predviden za leto 2019.

Predvideno prehodno obdobje je za prilagoditev prekratko, saj so postopki podpisa pogodb oziroma prenosa lastnine, upravljanja in vzdrževanja državnih namakalnih sistemov na lokalne skupnosti kompleksni, ob tem se je podpisovanje pogodb o prenosu lastnine z lastniki zemljišč, po katerih poteka namakalni razvod, v praksi izkazalo za neizvedljivo (zato predlagamo spremembo 97.a člena).

Z Zakonom o spremembah in dopolnitvi Zakona o kmetijskih zemljiščih se za državne in lokalne namakalne sisteme, ki so bili zgrajeni pred letom 2002, predvideva prehod na novo ureditev zaračunavanja stroškov od leta 2031. Prehod na nov sistem zaračunavanja stroškov se skrajša v primeru tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ki se financira iz javnih sredstev (na primer: državni proračun, Program razvoja podeželja). V praksi je edini finančni vir za tehnološke posodobitve namakalnih sistemov Program razvoja podeželja. Ta tehnološko posodobitev

pogojuje z izkazanim interesom lastnikov kmetijskih zemljišč, ki ležijo na območju namakalnega sistema, po tehnološki posodobitvi. Program razvoja podeželja 2014 - 2020 tako kot vstopni pogoj opredeljuje strinjanje lastnikov kmetijskih zemljišč, ki imajo v lasti več kot 50 % površin na območju namakalnega sistema. Strinjanje lastnikov kmetijskih zemljišč pa se izkazuje s podpisano pogodbo o namakanju. Zato se prehod na nov sistem zaračunavanja stroškov v teh primerih lahko izvede pred letom 2031 in je vezan na tehnološko posodobitev namakalnega sistema. Dejstvo je, da so sredstva za tehnološke posodobitve namakalnih sistemov omejena (v Programu razvoja podeželja 2014 - 2020 okvirno 1,4 milijona EUR), zato je prehodno obdobje obstoječega sistema zaračunavanja stroškov nujno podaljšati do vključno leta 2030, ko se izteče rok za izplačila naslednjega Programa razvoja podeželja 2021-2027). Za državne in lokalne namakalne sisteme, ki so bili zgrajeni po letu 2002, se prehod na nov sistem zaračunavanja stroškov predvideva z letom 2021.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilji tega predloga zakona so:

- širitev možnosti črpanja sredstev, zbranih iz odškodnin zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč, za gradnjo, sanacijo ali posodobitev vodnih zadrževalnikov.
- širitev možnosti črpanja sredstev, zbranih iz odškodnin zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč, tudi za druge strokovne podlage s področja kmetijske zemljiške politike in varstva kmetijskih zemljišč.
- poenostavitev prenosa lastnine, upravljanja in vzdrževanja državnih namakalnih sistemov na lokalne skupnosti.

2.2 Načela

Predlagane spremembe in dopolnitve temeljijo na načelih trajnostnega razvoja in omogočanja sonaravnega razvoja kmetijstva in podeželskih območij ob ustreznemu varstvu kmetijskih zemljišč.

2.3 Poglavitne rešitve

I. GRADNJA, SANACIJA IN POSODBITEV VODNIH ZADRŽEVALNIKOV

S predlagano ureditvijo se omogoča financiranje gradnje, sanacije ali posodobitve vodnih zadrževalnikov, ki so delno namenjeni namakanju kmetijskih zemljišč, in so državna vodna infrastruktura.

Višina financiranja je mogoča do deleža, do katerega je prostornina vodnega zadrževalnika namenjena namakanju kmetijskih zemljišč.

II. STROKOVNE PODLAGE

Sredstva, zbrana iz odškodnin zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč, se lahko namenijo tudi za financiranje drugih strokovnih podlag s področja kmetijske zemljiške politike in varstva kmetijskih zemljišč.

III. PRENOS LASTNINE DRŽAVNIH NAMAKALNIH SISTEMOV NA LOKALNE SKUPNOSTI

Poenostavlja se prenos lastnine, upravljanja in vzdrževanja državnih namakalnih sistemov na lokalne skupnosti. Podpisniki pogodbe o prenosu lastnine, upravljanja in vzdrževanja državnih namakalnih sistemov na lokalne skupnosti so ministrstvo, pristojno za kmetijstvo, ter lokalne skupnosti, na katere se državni namakalni sistem prenaša. Lastniki zemljišč, po katerih poteka

namakalni razvod, niso več podpisniki pogodbe.

a) Normativna usklajenost predloga zakona:

Predlog zakona je skladen z veljavnim pravnim redom Republike Slovenije in ni predmet usklajevanja z mednarodnimi obveznostmi Republike Slovenije niti s pravnim redom Evropske unije.

b) Usklajenost predloga zakona:

- s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi,
- s civilno družbo oziroma ciljnim skupinami, na katere se predlog zakona nanaša (navedba neusklajenih vprašanj),
- s subjekti, ki so na poziv predlagatelja neposredno sodelovali pri pripravi predloga zakona oziroma so dali mnenje (znanstvene in strokovne institucije, nevladne organizacije in posamezni strokovnjaki ter predstavniki zainteresirane javnosti).

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona ima finančne posledice za proračun Republike Slovenije. Z razširitvijo možnosti koriščenja sredstev, zbranih iz odškodnin zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč, se bo izboljšalo črpanje sredstev na namenski proračunski postavki.

Predlog zakona nima posledic za druga javnofinančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje zakona ni treba zagotoviti dodatnih finančnih sredstev v sprejetem državnem proračunu. Sredstva so zagotovljena na NRP 2330-13-0028 Sanacija pregrade Vogršček s pripadajočimi objekti, proračunska postavka 995310 Odškodnine zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč, in sicer v višini 1.900.000,00 EUR za leto 2018.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona se ne usklajuje s pravnim redom Evropske unije, saj vsebina zemljiške politike ni neposredno obravnavana v skupni pravni ureditvi Evropske unije. Ob tem skupna pravna ureditev Evropske unije ne ureja področja melioracij.

Pri pripravi dopolnitev zakona je predlagatelj pregledal predpise nekaterih evropskih držav ali njihovih dežel in v nadaljevanju podaja kratek pregled ureditve. Za posamezne sklope so navedeni različni primeri, saj so področja v državah različno urejena.

5.1 ODŠKODNINE ZARADI SPREMEMBE NAMEMBNOSTI KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ

5.1.1 Slovaška

Slovaška je leta 2004 sprejela zakon o varstvu in uporabi kmetijske zemlje, ki je namenjen ščitenju najkakovostnejših kmetijskih zemljišč. Ob tem usmerja razvoj in načrtovanje na manj kakovostna

kmetijska zemljišča. Zakon kmetijska zemljišča deli na devet razredov, od tega so najboljši štirje razredi zaščiteni. Ob spremembi namembnosti teh zemljišč se pristojbina zaračuna za vsak kvadratni meter spremenjenega kmetijskega zemljišča. Višina odškodnine znaša med 6 in 14 EUR na m².

5.1.2 Češka

Podobno kot Slovaška ima tudi Češka vzpostavljeno nadomestilo za spremembo namembnosti kmetijskih zemljišč. Izhodišče je bilo sprejeto še v skupni državi Češkoslovaški, danes pa je s popravki v veljavi delitev kmetijskih zemljišč na pet razredov, od tega prva dva razreda zajemata najboljšo kmetijsko zemljo. Za spremembo namembnosti zemljišča prvega in drugega razreda je potrebno posebno dovoljenje. Pri izdaji dovoljenja se zaračuna posebna odškodnina, ki znaša med 8 in 28 centov na m².

5.1.3 Nemčija

V Nemčiji imajo posamezne zvezne dežele (lahko pa tudi na nižji odločevalski ravni) varovanje kmetijskih zemljišč različno urejeno. Kot zgleden primer tega varovanja se izpostavlja Dresden, ki je leta 2002 uvedel račun, na katerem se zbirajo sredstva, zbrana kot kompenzacija za uničeno kmetijsko zemljišče. Ta sredstva se potem namenijo za odstranjevanje opuščenih gradenj. Povprečna cena spremenjenega zemljišča je 20 EUR na m².

5.2 LASTNINA NAMAKALNIH SISTEMOV

5.2.1 Italija (Južna Tirolska)

Predstavljena je ureditev namakanja na Južnem Tirolskem, saj lahko v Italiji vsaka pokrajina področje uredi v svojem področnem zakonu. Na Južnem Tirolskem je vsa voda javno dobro, za vsako rabo vode je treba pridobiti vodno dovoljenje. Strošek porabljene vode v kmetijske namene se ne obračunava, plača se le vodna pravica (enkratni strošek ob izdaji vodnega dovoljenja).

Lastniki namakalnih sistemov so konzorciji, ti so lahko javni ali zasebni. Kmetje plačujejo letni fiksni strošek uporabe namakalnega sistema in od kmetov se pobira strošek investicijskega vzdrževanja, ki pa se ob morebitni neporabi kmetom vrne.

5.2.2 Avstrija

V Avstriji imajo zadeve podobno urejene kot na Južnem Tirolskem. Večinoma so investitorji namakalnih sistemov zadruga (javne ali zasebne). Gradnja namakalnih sistemov večinoma poteka v sklopu celovite ureditve prostora, kjer se komasacije, agromelioracije in namakanje izvajajo vzporedno.

Za gradnjo namakalnega sistema je treba predhodno pridobiti vodno dovoljenje. Upravljanje in vzdrževanje namakalnih sistemov financirajo uporabniki (kmetje), cena je sestavljena iz fiksnega in variabilnega dela. Vsako leto se financirajo tudi investicijska vzdrževanja.

Po gradnji namakalni sistem postane last zadruga, uporabniki pa določijo upravljavca.

5.2.3 Danska

Na Danskem ni posebnega zakona, ki bi urejal namakanje in osuševanje. Vsak lastnik lahko kmetijsko zemljišče osuši, če zemljišče ni zavarovano po drugi zakonodaji. Namakanje zemljišč je urejeno v zakonu, ki ureja vode, in zakonu, ki ureja vodno oskrbo. Za rabo vode je treba pridobiti

vodno dovoljenje. Zakon ločuje namakalne sisteme na individualne in skupinske, namenjene več uporabnikom. Dejstvo je, da je bilo zadnjih 30 letih zgrajenih zelo malo.

5.2.4 Izrael

V Izraelu osuševanja, razen z vidika izsuševanja priobalnih ravnin, skoraj ne poznajo, so pa v svetovnem vrhu na področju recikliranja vode in pridobivanja sladke vode iz morske vode prek reverzne osmoze. V Izraelu je vsa voda javno dobro, namakalni sistemi so v lasti države, saj je voda izredno dragocena.

Do leta 2007 je bilo področje voda razdeljeno med 11 ministrstev, danes pa za vodne vire skrbi Water Authority, ki je pod okriljem ministrstva za energijo in vodne vire. Institucija je odgovorna za upravljanje, delovanje in razvoj vodnega gospodarstva, vključno z ohranjanjem naravnih vodnih virov in razvojem novih vodnih virov. Leta 2013 je bila povprečna cena vode 57 centov/m³, cena je sestavljena iz stalnega in variabilnega dela. Sredstva za stalni del plačajo vsi porabniki vode, variabilni del pa se plača glede na dejansko porabo vode. Voda za potrebe kmetijstva je cenejša, in sicer 20 centov/m³.

Za distribucijo vode skrbi podjetje Mekorot, ki prek 1.200 km cevovodov skrbi tudi za namakanje več kot 200.000 ha kmetijskih zemljišč. Mekorot deluje v okviru ministrstva za energijo in vodne vire (enako kot Water Authority).

Posebnost Izraela je v tem, da območja namakanja določi pristojno ministrstvo, na tem območju se potem tudi zgradi namakalni razvod. Stroške uporabe namakalnega sistema plačujejo le kmetje, ki namakalni sistem dejansko uporabljajo, kmetje, ki namakalnega sistema ne uporabljajo, pa ne.

5.2.5 Litva

Litva ima poseben zakon, ki opredeljuje osuševalne in namakalne sisteme. Namakalne sisteme delijo na zasebne in državne. Zasebni namakalni sistemi so tisti, katerih premer največje cevi je manjši od 125 mm. Vsi drugi namakalni sistemi so opredeljeni kot državni namakalni sistemi.

Investitorji gradnje namakalnih sistemov so lastniki teh sistemov. Rekonstrukcija ali obnova teh sistemov je večinoma financirana iz državnih oziroma občinskih sredstev. Kadar gre za izredna vzdrževalna dela ali posodobitve teh sistemov, je za sisteme, ki so namenjeni več uporabnikom, mogoče pridobiti nepovratna sredstva prek razpisov iz evropskih kmetijskih skladov.

Skoraj 80 odstotkov površine države leži na mokrotnih tleh, zato namakanje večinoma ni potrebno.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMELO SPREJETJE ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

/

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

/

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki:

/

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:

/

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

/

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:

/

6.6 Presoja posledic za druga področja

/

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

- a) Predstavitev sprejetega zakona:

Novela zakona bo po potrebi ustrezno predstavljena strokovni in drugi zainteresirani javnosti.

- b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Spremljanje izvajanja novele zakona je v pristojnosti Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

/

7. Zunanji strokovnjak oziroma pravna oseba, ki je sodeloval/a pri pripravi predloga zakona in znesek plačila, ki ga ja za to prejel/a:

Pri pripravi predloga zakona zunanji strokovnjaki niso sodelovali.

8. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

- Predlog zakona je bil objavljen na portalu E-demokracija in spletni strani Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (<http://www.mkgp.gov.si/>).

Čas javne obravnave: v javno razpravo je bil poslan 27. 7. 2017 za 30 dni.

- V razpravo so vključeni: nevladne organizacije, predstavniki zainteresirane javnosti, predstavniki strokovne javnosti, ministrstva, upravne enote, občine in združenja občin.

- V postopku javne razprave sta se pisno odzvala Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije in Mestna občina Ljubljana. Pobude Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS, da bi se tudi pri prenosu lastninske pravice, upravljanja in vzdrževanja osuševalnih sistemov iz pogodbe o prenosu izločilo lastnike kmetijskih zemljišč, nismo upoštevali. Pri osuševalnih sistemih bi šlo v teh primerih za poseganje v lastninsko pravico, saj so osuševalni jarki večinoma odmerjeni in imajo svojo parcelno številko, na podlagi pobude Sklada pa bi prenašali lastnino teh parcel, s čimer bi posegali v vsebino, ki ni predmet Zakona o kmetijskih zemljiščih.

Mestna občina Ljubljana se ne strinja s predlagano ureditvijo, da bi pogodbo o prenosu lastnine, upravljanja in vzdrževanja namakalnega sistema podpisala le ministrstvo, pristojno za kmetijstvo, in lokalna skupnost, lastniki kmetijskih zemljišč pa ne. Pripombe nismo upoštevali, saj gre v vseh primerih prenosa lastnine, upravljanja in vzdrževanja za prostovoljni prenos, ki temelji na izkazanem interesu lokalne skupnosti. Za lastnike kmetijskih zemljišč oziroma uporabnike namakalnega sistema sprememba v praksi ne pomeni poslabšanja njihovega položaja, saj je občina tako kot država je subjekt javnega prava, od katerega se pričakuje gospodarno in pregledno poslovanje. Kljub temu bodo vsi lastniki kmetijskih zemljišč o podpisu pogodbe ~~ter~~ o

prenosu lastninske pravice, upravljanja in vzdrževanja obveščeni na krajevno običajen način.

9. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- mag. Dejan Židan, minister,
- mag. Tanja Strniša, državna sekretarka,
- Tadeja Kvas Majer, generalna direktorica Direktorata za kmetijstvo,
- Leon Ravnikar, Direktorat za kmetijstvo,
- Andrej Hafner, Služba za pravne zadeve.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 71/11 – uradno prečiščeno besedilo, 58/12 in 27/16) se za 1.b členom doda nov 1.ba člen, ki se glasi:

»1.ba člen

Sredstva, zbrana iz odškodnin zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč, se lahko namenijo za financiranje gradnje, sanacije ali posodobitve vodnih zadrževalnikov, ki imajo status vodne infrastrukture v skladu s predpisi, ki urejajo vode, in so namenjeni tudi za namakanje kmetijskih zemljišč.

Višina financiranja, medsebojne pravice, obveznosti in roki se uredijo z medsebojno pogodbo med ministrstvom, pristojnim za kmetijstvo, in investitorjem del v vodni zadrževalnik iz prejšnjega odstavka. Delež financiranja del iz prejšnjega odstavka ne sme preseči deleža, do katerega je prostornina vodnega zadrževalnika namenjena namakanju kmetijskih zemljišč.«.

2. člen

V drugem odstavku 3.h člena se drugi stavek spremeni tako, da se glasi:

»Sredstva, zbrana iz odškodnin zaradi spremembe namembnosti, se namenijo za financiranje priprave in izvedbe ukrepov kmetijske zemljiške politike iz četrtega in šestega odstavka 1.b člena tega zakona, del iz 1.ba člena tega zakona, izdelave strokovnih podlag iz 3.c člena tega zakona ter drugih strokovnih podlag s področja kmetijske zemljiške politike in varstva kmetijskih zemljišč.«.

3. člen

Prvi odstavek 97.a člena se spremeni tako, da se glasi:

»Če lokalna skupnost izkaže interes za prenos lastninske pravice na državnem namakalnem sistemu, razen na namakalni opremi, in se lastninska pravica s pogodbo med ministrstvom, pristojnim za kmetijstvo, in lokalno skupnostjo prenese na lokalno skupnost, se hkrati s prenosom lastninske pravice prenese tudi upravljanje in vzdrževanje tega sistema, razen upravljanja in vzdrževanja namakalne opreme. O prenosu lastninske pravice ter prenosu upravljanja in vzdrževanja iz tega odstavka ministrstvo, pristojno za kmetijstvo, obvesti lastnike zemljišč na območju namakalnega sistema. S prenosom iz tega odstavka državni namakalni sistem postane lokalni namakalni sistem.«.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

4. člen

Prvi odstavek 50. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 27/16) se spremeni tako, da se glasi:

»Ne glede na 96. in 98. člen zakona se odmeri nadomestilo za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov za državne in lokalne namakalne sisteme, ki so bili zgrajeni pred letom 2002, do izteka leta, v katerem je bil namakalni sistem tehnološko posodobljen, vendar najpozneje do vključno leta 2030, za državne in lokalne namakalne sisteme, ki so bili zgrajeni po letu 2002, pa do vključno leta 2020. Nadomestilo za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov se odmeri vsem lastnikom zemljišč v sorazmerju s površino kmetijskega zemljišča, ki je vključena v območje namakalnega sistema. Tehnološka posodobitev namakalnega sistema je zaključena, ko lastnik namakalnega sistema oziroma izvajalec državne ali lokalne javne službe ministrstvu, pristojnemu za kmetijstvo, izkaže, da je bila s tehnološko posodobitvijo potencialno zmanjšana poraba vode za najmanj 15 odstotkov glede na tehnične parametre obstoječega namakalnega sistema, o čemer odloči ministrstvo, pristojno za kmetijstvo.«.

5. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Sredstva, zbrana iz odškodnin zaradi spremembe namembnosti kmetijskega zemljišča, so se po trenutno veljavni zakonodaji namenjala za ukrepe politike kmetijskih zemljišč (odpravljanje zaraščanja in izvedba agrarnih operacij) in pripravo strokovnih podlag za določanje trajno varovanih kmetijskih zemljišč.

Z novim 1.ba členom pa se daje možnost, da se iz naslova odškodnin zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč, financirajo tudi gradnja, sanacija in posodobitev vodnih zadrževalnikov, pri čemer morata biti izpolnjena pogoja, da gre za vodni zadrževalnik, ki je v lasti

države, in da je vsaj delno namenjen za namakanje kmetijskih zemljišč.

Če gre za večnamenski vodni zadrževalnik, se po tem členu lahko financirajo dela le do deleža, do katerega je voda v zadrževalniku namenjena namakanju kmetijskih zemljišč (na primer: 70 % prostornine zadrževalnika je namenjene za namakanje kmetijskih zemljišč, 30 % prostornine zadrževalnika pa je namenjene za protipoplavno zaščito).

Financiranje del se uredi s pogodbo med Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Ministrstvom za okolje in prostor, Direkcijo RS za vode, v kateri se med drugimi pravicami in obveznostmi med strankama določi delež financiranja Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Izvedbo celotnega projekta gradnje, sanacije ali posodobitve vodnega zadrževalnika izvede investitor, ki je Ministrstvo za okolje in prostor, Direkcija RS za vode.

K 2. členu

Sprememba 3.h člena je potrebna zaradi uskladitve z novim 1.ba členom.

Poleg tega se dodaja možnost financiranja drugih strokovnih podlag s področja politike kmetijskih zemljišč in varstva kmetijskih zemljišč iz odškodnin zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč (na primer: analize stanja namakalnih sistemov).

K 3. členu

Sprememba 97.a člena poenostavlja (omogoča) prenos lastninske pravice na državnem namakalnem sistemu na lokalno skupnost na način, da pogodbo o prenosu lastninske pravice na državnem namakalnem sistemu podpišeta Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in občina.

Dosedanja ureditev, po kateri morajo pogodbo o prenosu lastninske pravice na državnem namakalnem sistemu podpisati tudi vsi lastniki zemljišč, po katerih poteka državni namakalni sistem, se je v praksi izkazala za neizvedljivo, saj skoraj v nobenem primeru ni mogoče zagotoviti, da bi pogodbo podpisali vsi lastniki.

Glede na zemljiško razdrobljenost in težavo solastnine zemljiških parcel se na 200 ha velikem namakalnem sistemu lahko pojavi tudi prek 500 solastnikov, glede na neurejeno stanje v zemljiški knjigi pa je podpis pogodbe vseh lastnikov zemljišč v praksi neizvedljiv.

Za lastnike kmetijskih zemljišč oziroma uporabnike namakalnega sistema sprememba v praksi ne pomeni poslabšanja njihovega položaja, saj je občina tako kot država subjekt javnega prava, od katerega se pričakuje gospodarno in pregledno poslovanje.

Prenos lastnine, upravljanja in vzdrževanja namakalnih sistemov z države na občine ne vpliva na višino stroškov upravljanja in vzdrževanja, ki jih plačujejo lastniki zemljišč na območju namakalnega sistema.

K 4. členu

Dosedanja ureditev je predvidevala prehodno obdobje za prilagoditev državnih in lokalnih namakalnih sistemov na nov način zaračunavanja stroškov (le tistim lastnikom kmetijskih zemljišč, ki namakalni sistem uporabljajo) do vključno leta 2018. Prehodna določba je urejala, da se glede na novo sistemsko ureditev zaračunavanja stroškov za vse že zgrajene namakalne sisteme do leta 2018 sredstva zagotavljajo z odmerjanjem nadomestila stroškov za delovanje in vzdrževanje namakalnih sistemov, ki ga plačujejo vsi lastniki oziroma uporabniki zemljišč na območju sistema.

Predvideno prehodno obdobje je bilo za prilagoditev prekratko, saj se je pokazalo, da so postopki podpisovanja pogodb oziroma prenosa lastnine, upravljanja in vzdrževanja državnih namakalnih sistemov na lokalne skupnosti zapleteni (zato predlagamo spremembo 97.a člena). Obenem pa je praksa pokazala, da za zastarele namakalne sisteme, za katere do sedaj ni bilo treba sklepati pogodb o uporabi, interesa za sklepanje zavezujočih pogodb med upravljavcem in uporabniki primanjkuje.

S tem zakonom se zato predlaga, da se za državne in lokalne namakalne sisteme, ki so bili zgrajeni po letu 2002, kar pomeni, da so tehnološko sodobni in učinkoviti, prehodno obdobje podaljša za dve leti, do leta 2020. Na podlagi poenostavitve postopka prenosa namakalnih sistemov na lokalne skupnosti (sprememba 97.a člena) se s tako podaljšanim prehodnim obdobjem omogoči dokončanje prenosa teh namakalnih sistemov na lokalne skupnosti in primeren čas za sklenitev pogodb med novim upravljavcem in uporabniki.

Državni in lokalni namakalni sistemi, ki so bili zgrajeni pred letom 2002, so tehnološko zastareli, v sisteme se investicijsko nikoli ni vlagalo, kar pomeni da so v sorazmerno slabem stanju, poleg tega pa je izkoriščenost teh namakalnih sistemov zelo nizka (ponekod celo manj kot 10 %). Prehod na nov sistem odmere (odmera glede na podpisane pogodbe) bi za uporabnike, ki bi podpisali pogodbe o namakanju, pomenil nesorazmerno povečanje stroškov glede na dosedanje stanje. To bi lahko pripeljalo do še večjega znižanja izkoriščenosti teh sistemov, v določenih primerih pa zaradi prevelikih stroškov namakanja celo do ukinitve namakalnega sistema. Poleg tega pa se glede na zahtevnost postopkov ter omejena finančna sredstva predvideva, da bi bili omenjeni namakalni sistemi tehnološko posodobljeni do konca naslednjega referenčnega obdobja Programa razvoja podeželja. Tehnološka posodobitev glede na izkušnje traja 3 leta. Referenčno obdobje naslednjega Programa razvoja podeželja se konča leta 2027 (takrat so predvidoma lahko objavljeni zadnji razpisi), zato je zaključek tehnoloških posodobitev lahko tudi v letu 2030). Zato se splošni rok za prilagoditev na nov sistem podaljšuje do vključno leta 2030. S tehnološko posodobitvijo se bo sistem pocenil in po pričakovanih povečal interes uporabnikov za sklepanje pogodb. Poleg tega pa je sklenitev pogodbe predpogoj za izvedbo tehnološke posodobitve, zato s tem ob začetku delovanja posodobljenega sistema ne bo več težav.

Državni in lokalni namakalni sistemi, ki so bili zgrajeni po letu 2002, so tehnološko novejši, v boljšem stanju, izkoriščenost teh namakalnih sistemov je višja, zato tehnološke posodobitve v naslednjih letih niso predvidene. Glede na navedeno stanje sistemov je upravičeno pričakovati, da se bodo ti sistemi lahko hitreje prilagodili novemu načinu zaračunavanja stroškov upravljanja in vzdrževanja, zato se zanje predvideva prehodno obdobje do leta 2021.

V členu je na novo definirana tudi tehnološka posodobitev namakalnega sistema, ker je slednja pogoj za prehod na nov način zaračunavanja stroškov upravljanja in vzdrževanja namakalnih sistemov. Tehnološka posodobitev je definirana kot potencialno zmanjšana poraba vode za najmanj 15 odstotkov glede na tehnične parametre obstoječega namakalnega sistema, o čemer odloči ministrstvo, pristojno za kmetijstvo.

K 5. členu

S tem členom se določa uveljavitev zakona.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

3.h člen

Odškodnino zaradi spremembe namembnosti odmeri v upravnem postopku organ, pristojen za izdajo dovoljenj za gradnjo, ki hkrati nadzoruje pobiranje, vplačevanje in evidentiranje obveznih dajatev in drugih javnofinančnih prihodkov v skladu s predpisom, ki ureja podračune ter način plačevanja obveznih dajatev in drugih javnofinančnih prihodkov, po uradni dolžnosti, in sicer po prejemu vloge iz prvega odstavka prejšnjega člena. Za reševanje pritožb v zadevah odmere odškodnine zaradi spremembe namembnosti je na drugi stopnji pristojno ministrstvo, pristojno za graditev.

Odškodnina zaradi spremembe namembnosti je namenski prihodek državnega proračuna Republike Slovenije in se nakazuje na podračun javnofinančnih prihodkov v skladu s predpisom, ki ureja podračune ter način plačevanja obveznih dajatev in drugih javnofinančnih prihodkov. Sredstva, zbrana iz naslova odškodnin zaradi spremembe namembnosti, se namenijo za financiranje priprave in izvedbe ukrepov kmetijske zemljiške politike iz četrtega in šestega odstavka 1.b člena tega zakona in za financiranje izdelave strokovnih podlag iz 3.c člena tega zakona.

Plačilo odškodnine zaradi spremembe namembnosti je eden od pogojev za izdajo dovoljenja za gradnjo v skladu z zakonom, ki ureja gradnjo objektov.

Organ iz prvega odstavka tega člena za namen spremljanja terjatev, obveznosti in vplačil iz naslova odškodnin vzpostavi in vodi evidenco, ki vsebuje naslednje podatke: številko odločbe o odmeri odškodnine zaradi spremembe namembnosti, osebno ime in naslov oziroma firmo in naslov investitorja, parcelno številko in katastrsko občino zemljiške parcele, na katero se odškodnina zaradi spremembe namembnosti nanaša, ter znesek in datum vplačila oziroma vračila.

Če investitor, ki je plačal odškodnino zaradi spremembe namembnosti, ne dobi pravnomočnega dovoljenja za gradnjo oziroma ne začne z gradnjo objekta, za katerega je odškodnina zaradi spremembe namembnosti plačana, ima pravico v enem letu od pravnomočnosti odločbe o zavrnitvi dovoljenja za gradnjo ali pravnomočnosti sklepa o ustavitvi postopka oziroma po izteku veljavnosti dovoljenja za gradnjo zahtevati njeno vračilo.

O vračilu odškodnine zaradi spremembe namembnosti po tem členu in napačno plačanih ali

preplačanih odškodninah odloča v upravnem postopku organ iz prvega odstavka tega člena na zahtevo investitorja ali po uradni dolžnosti. Kritje za vračilo odškodnine zaradi spremembe namembnosti se zagotavlja iz namenskih sredstev državnega proračuna Republike Slovenije.

97.a člen

Če lokalna skupnost izkaže interes za prenos lastninske pravice na državnem namakalnem sistemu, razen na namakalni opremi, in se s pogodbo med ministrstvom, pristojnim za kmetijstvo, lastniki zemljišč, po katerih poteka državni namakalni sistem, in lokalno skupnostjo lastninska pravica prenese na lokalno skupnost, se hkrati s prenosom lastninske pravice prenese tudi upravljanje in vzdrževanje tega sistema, razen upravljanja in vzdrževanja namakalne opreme. S prenosom iz tega odstavka državni namakalni sistem postane lokalni namakalni sistem.

Če lokalna skupnost ne izkaže interesa za prenos lastninske pravice na državnem namakalnem sistemu, razen na namakalni opremi, in se s pogodbo med ministrstvom, pristojnim za kmetijstvo, lastniki zemljišč, po katerih poteka državni namakalni sistem, in namakalno zadrugo lastninska pravica prenese na namakalno zadrugo, se hkrati s prenosom lastninske pravice prenese tudi upravljanje in vzdrževanje tega sistema, razen upravljanja in vzdrževanja namakalne opreme. S prenosom iz tega odstavka državni namakalni sistem postane zasebni namakalni sistem.

50. člen Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 27/16)

Ne glede na 96. in 98. člen zakona se do vključno leta 2018 za delovanje in vzdrževanje državnih namakalnih sistemov ter lokalnih namakalnih sistemov iz 97.a člena zakona in 47. člena tega zakona, odmeri nadomestilo za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov. Nadomestilo za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov se odmeri vsem lastnikom zemljišč v sorazmerju s površino kmetijskega zemljišča, ki je vključena v območje namakalnega sistema.

Stroški delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov iz prejšnjega odstavka vključujejo zlasti:

- stroške rednega in investicijskega vzdrževanja ter tehnoloških posodobitev;
- zavarovanje namakalnega sistema iz prvega odstavka tega člena;
- stroške dela;
- stroške energije, ki je potrebna za delovanje sistema (elektrika, nafta, zemeljski plin ipd.), in
- dajatve za rabo naravnih dobrin, v skladu z zakonom, ki ureja vode.

Ne glede na prvi odstavek tega člena stroške iz četrte in pete alineje prejšnjega odstavka lahko izvajalec državne javne službe ali izvajalec lokalne javne službe zaračuna po dejanski porabi, če namakalni sistem to omogoča.

Podlaga za določitev višine nadomestila na hektar za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja državnih namakalnih sistemov iz prvega odstavka tega člena so programi delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov, ki jih pripravi izvajalec državne javne službe. Podlaga za določitev višine nadomestila na hektar za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja lokalnih namakalnih sistemov iz prvega odstavka tega člena so programi delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov, ki jih pripravijo izvajalci lokalnih javnih služb.

Predlog višine nadomestila na hektar za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja državnih namakalnih sistemov iz prvega odstavka tega člena in lokalnih namakalnih sistemov iz prvega odstavka tega člena, morajo izvajalec državne javne službe in izvajalci lokalnih javnih služb na ministrstvo, pristojno za kmetijstvo, posredovati do 1. novembra leta pred odmero nadomestila. Višino nadomestila na hektar za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov iz prvega odstavka tega člena predpiše minister, pristojen za kmetijstvo.

Ministrstvo, pristojno za kmetijstvo, do 15. decembra leta pred odmero nadomestila na davčni organ za posameznega lastnika ali zakupnika kmetijskih zemljišč na območju namakalnih sistemov iz prvega odstavka tega člena v dogovorjeni strukturi posreduje:

- a) osebno ime, naslov prebivališča in EMŠO ali firmo, sedež in naslov ter matično številko, če gre za pravno osebo;
- b) imena in šifre namakalnih sistemov, v katere so vključena kmetijska zemljišča;
- c) podatek o katastrskih občinah, parcelnih številkah, površinah in deležu vključenosti parcel v območja namakalnih sistemov;
- č) višino nadomestila na hektar za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja posameznega namakalnega sistema, kot je razvidno iz predpisa iz petega odstavka tega člena;
- d) višino nadomestila za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov po posameznem namakalnem sistemu in
- e) skupno višino nadomestila za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov.

Podatke iz točke a) in točke c) prejšnjega odstavka ministrstvo, pristojno za kmetijstvo, prevzame iz zemljiškega katastra. Podatki morajo biti zajeti na dan 30. junij leta pred odmero nadomestila.

Za kmetijska zemljišča, ki so v lasti Republike Slovenije in z njimi upravlja Sklad, mora Sklad ministrstvu, pristojnemu za kmetijstvo, do 1. novembra leta pred odmero nadomestila posredovati podatke o zakupnikih kmetijskih zemljišč na posameznem namakalnem sistemu iz prvega odstavka tega člena, zajete na dan 30. junij leta pred odmero nadomestila.

Davčni organ na podlagi predpisa iz petega odstavka tega člena in na podlagi podatkov iz šestega odstavka tega člena izda odločbo o nadomestilu za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov iz prvega odstavka tega člena za posameznega lastnika za tekoče leto, in sicer najpozneje do 31. januarja tekočega leta. Ne glede na zakon, ki ureja davčni postopek, se nadomestilo na hektar za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov iz prvega odstavka tega člena odmeri, če presega 5 eurov.

Zbrana nadomestila za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov iz prvega odstavka tega člena so namenski prihodek državnega proračuna Republike Slovenije in se nakazujejo na podračun javnofinančnih prihodkov v skladu s predpisom, ki ureja podračune ter način plačevanja obveznih dajatev in drugih javnofinančnih prihodkov.

Odmero, vplačevanje in vračanje nadomestila za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov iz prvega odstavka tega člena in prisilno izterjavo neplačanih stroškov delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov iz prvega odstavka tega člena izvrši davčni organ. Glede vprašanj odmere, vplačevanja in vračanja nadomestila za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov iz prvega odstavka tega člena, postopka prisilne izterjave, odpisa zaradi neizterljivosti, ugotavljanja zastaranja pravice do izterjave ter pristojnosti davčnega organa, se uporabljata zakon, ki ureja davčni postopek, in zakon, ki ureja finančno upravo.

Če dajo lastniki kmetijska zemljišča v zakup, je zavezanec za plačilo nadomestila za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov iz prvega odstavka tega člena sistemov zakupnik.

Davčni organ na ministrstvo, pristojno za kmetijstvo, posreduje podatke o vplačanih nadomestilih za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov iz prvega odstavka tega člena, zajete na dan 31. marec, 15. september in 31. december tekočega leta oziroma na zahtevo ministrstva, pristojnega za kmetijstvo. Iz podatkov mora biti razvidno, kateri zavezanec za plačilo in v kakšni višini je plačal nadomestilo za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov iz prvega odstavka tega člena.

Izvajalec državne javne službe ali lokalna skupnost lahko za financiranje investicijskega vzdrževanja namakalnega sistema iz prvega odstavka tega člena pridobi tudi druga sredstva.

Na podlagi zbranih nadomestil za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov iz desetega odstavka tega člena za državne namakalne sisteme iz prvega odstavka tega člena, ministrstvo, pristojno za kmetijstvo, in izvajalec državne javne službe skleneta pogodbo o financiranju vzdrževalnih del. V pogodbi se natančneje določijo medsebojne pravice, obveznosti, roki in način plačila.

Na podlagi zbranih nadomestil za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja namakalnih sistemov iz desetega odstavka tega člena za lokalne namakalne sisteme iz prvega odstavka tega člena, ministrstvo, pristojno za kmetijstvo, in lokalna skupnost skleneta pogodbo o financiranju vzdrževalnih del. V pogodbi se natančneje določijo medsebojne pravice, obveznosti, roki in način plačila.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

Zakon o spremembah in dopolnitvi Zakona o kmetijskih zemljiščih ne vsebuje novih sistemskih rešitev, ampak gre za popravek in nadgradnjo obstoječih rešitev. Sprejetje novele zakona je potrebna zaradi možnosti financiranja gradnje oziroma sanacije vodnih zadrževalnikov (ki so v deležu namenjeni namakanju kmetijskih zemljišč), poleg tega gre po vsebini gre za manjše in manj zahtevne spremembe zakona zato predlagamo sprejem novele zakona po skrajšanem postopku.